

פרוטוקול מס' 37

מישיבת ועדת הכספים

תל-אביב, יום ו' כ"ז ניסן תשל"ד - 19.4.74, שעה 10.00

נ כ ח ו :

חברי הועדה:

- י. קרגמן - היו"ר
- א. אפרת
- ש. ארליך
- י. בן-מאיר
- צ. גרשוני
- י. גולן
- ב.צ. חלפון
- ש. לורנץ
- א. מלמד
- ע. פיינרמן
- י. פלומין
- ג. פת
- ח. קורפו
- נ. קצב
- ז. שובל
- א. שוסטק
- מ. שחל

מזומנים:

- שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב
- ע. מר-חיים - משרד המסחר והתעשייה
- מ. גן-מור - משרד המסחר והתעשייה
- י. רום - משרד המסחר והתעשייה

היועה"כ לועדה:

- א.נ. פלוג

קצרנית:

- מ. איזנברג

סדר-היום:

- א. ערבות המדינה:
  1. קרמיק קסטינג קורפ. בע"מ
  2. פריקשן מטריאלס קורפ. בע"מ

- = - = - = -

א. ערבות המדינה :
 1. קרמיק קסטינג קורפ. בע"מ
 2. פריקסן מטריאלס קורפ. בע"מ

היו"ר י. קרגמן: אני פותח את הישיבה.
 אני מקדם בברכה את שר המסחר והתעשייה מר בר-לב וחבר עוזריו.

הסעיף הראשון בסדר-היום - ערבות המדינה -
 1. קרמיק קסטינג קורפ. בע"מ; 2. פריקסן מטריאלס קורפ. בע"מ.

מכתבו של שר האוצר וסקר על המפעל שנערך על ידי המכון לייצוא ולמידע מונחים לפניכם.

נשמע דברי הסבר מפי שר המסחר והתעשייה.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב: מפעל זה, אנו מקווים, יספק תשתית תעשייתית מגוונת לעיר הפיתוח דימונה. אתם יודעים שאין עיר פיתוח הרואה עצמה כמסודרת מבחינת גיוון התעשייה. כל אחת מערי הפיתוח ללא יוצא מן הכלל אומרת בצדק: הבנים חוזרים מהצבא ואינם מוכנים להכנס לתעשייה הקלה; תנו לנו מפעלים מתוחכמים ומתקדמים שיכולים לשלם שכר מתקבל על הדעת לעובדים.

מפעל זה שיקום בדימונה - ולא משום שהיום רצה ללכת לדימונה, הוא רצה ללכת למקומות אחרים - אנו מקווים שיעסיק במרוצת הזמן 600-700 עובדים ויספק תעסוקה מגוונת ובסיס יצרני טוב לדימונה. כידוע לכם היום חיה דימונה על סכססיל ועל מחצבים. בענף הטכסטיל מואסקות בעיקר נשים, וענף זה נתון לתנודות עולמיות גדולות יותר מאשר כל ענף אחר. סיבי-דימונה, כיתז-דימונה, אורון - אלה מהווים כיום את הבסיס היצרני של דימונה. לפני שנה וחצי היתה התלבטות אם לסגור את התנור באורון. כך שבסך הכל העניין בדימונה מסודר פחות מאשר במקומות אחרים. ולכן יונונו יזמה זו לדימונה חרף רצונו של היצרן. הוא היה מעוניין בכרמיאל, אבל בסופו של דבר הצלחנו לכוון אותו לדימונה.

מפעל זה ייצר סרטי בלמים, דבר שהוא עושה היום במפעלו ברמת-גן, וייצר ציוד לייצור סרטי בלמים, דבר גם היום הוא עושה ברמת גן. עד היום ייצא המפעל ברמת גן ציוד כזה לרומניה. הסיבה שהוא עובר לדימונה היא פשוטה: שטח הקרקע ברמת גן מוגבל והוא קיבל הזמנות גדולות, גם מחברת הנרי פורד. כאשר הנרי פורד היה בארץ לפני שנה וחצי התרשם ושלח צוות של מומחים שלו לסקור את מצב התעשייה בישראל. הם ערכו סקר והגיעו למסקנה, שיש 5 מפעלים שבאים בחשבון להיות ספקים של חברת פורד. מתוך החמישה, שנים באים בחשבון גם מבחינת הידע והאיכות וגם מבחינת המחיר. 3 האחרים, ביניהם מפעל המתכת של כפר עציון, מבחינת הרמה הם בסדר, אבל המחירים גבוהים.

אחרי שראה פורד את המוצרים של המפעל ברמת-גן, ואת הרמה המקצועית, הביע נכונותו להזמין במפעל כמויות גדולות של המוצר עבור פורד-אירופה. לפני המלחמה הצטרפה חברת בנדיקס האמריקאית, שגם היא רצתה לא רק לרכוש מוצרים אלא גם להכנס כשותף למפעל. בעטייה של מלחמת יום הכפורים, הם נסוגו מרעיון השותפות. לקנות - כן, אופציה להצטרפות - כן, אבל להשקיע עכשו - לא.

להערכתנו זה מפעל שיש לו בסיס כלכלי ממשי. רובו מיועד לייצוא, והוא יוקם במקום כזה, שאם יתן 600-700 מקומות עבודה לאזור - אזור דימונה-ירוחם - לפי הערכתי יפתור בעיית התעסוקה באזור לתקופת-מה. כעבור 10-5 שנים יהיו בעיות אחרות.

היזם הוא איש פרטי. הוא ואחיו הם תעשיינים, גם בעלי ממון עד גבול מסויים וגם בעלי יזמה וידע. בהעברת המפעל לדימונה ההשקעה היא 50 מליון לירות הכל בכל. המשקיעים נותנים חלקם בהון הבעלים, 14 מליון לירות הון מזיות נפרע ועוד מליון לירות הון בעלים. ונוסף

על כך הבעלים נוחנים ערבות אישית.

א. אפרת: הם תושבי הארץ?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב: כן. יש להם בית בהרצליה.

צ. גרשוני: הערבות האישית מכוסה?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב: כן. אלה הדברים הכלליים. ועכשו מר רום, הממונה על חטיבת המתכת והאלקטרוניקה יתן

הסברים מפורטים.

י. רום:

מה שקיים היום בארץ אלו הן שתי חברות הפועלות באזור התעשייה של צפון תל-אביב. מפעל אחד, אזובסטום חימיקלים, מפעל המייצר באופן כללי חמרי היכוך, סרטים לבלמים, דיסקיות לבלמים; ומפעל שני נקרא בית יציקה קרמי, שעושה יציקות מדוייקות, שהן הבסיס לייצור חלקים, מכונות וציוד. מפעל זה התמחה בייצור סרטי בלמים באיכות טובה. ובמשך הזמן רכש לעצמו ידע לייצר את הציוד עצמו. אין מפעל בעולם שמייצר רק חלקים אלה. הוא בנה לעצמו מפעל עם ציוד שהוא די מיושן. במשך הזמן לחדש את הציוד ולהגיע לידע ברמה בינלאומית. כאשר ראו אנשים בחו"ל את הציוד שהוא מייצר התחילו להתעניין בציוד זה. וכחוצאה מכך הקים מפעל ברומניה, מפעל קטן שהיה מבוסס על ציוד מתוצרת ישראל בהיקף של 2,5 מליון דולר. היום מדברים הרומנים על הכפלת המפעל. נוסף לכך חתם בעל המפעל על הסכם להקמת מפעל כזה ביוגוסלביה. והוא מנהל מו"מ עם יוון על הקמת מפעל ביוון. מפעל רביעי הוא עומד להקים לעצמו בישראל, בדימונה. זה מפעל שעושה יציקות מדוייקות, מוצרי תעופה וכלי היכוך, שהם מוצרים מבוקשים בתחום הבטחון.

א. שוסטק: יציקות פלסטיק?

י. רום:

לא, יציקות פלדה. השם הוא "קרמיק קלטינג", אבל המוצר שהוא מייצר אלו הן מכונות. הוא גם מייצר ומוכר מכונות נפרדות. יש עמי סדרת תמונת שתוכלו לראותן. הידע שלו הוא - הקמת מפעלים שלמים.

הוא החל לדבר על הרחבת המפעל לאחר שראה שהשוק בעולם מעוניין בידע ובמוצרים שלו. לפני כמה שנים היו כאן כמה משלחות של הנרי פורד ובראשן המדען הראשי של פורד, שביקרו במפעל שלו. המשלחות שלחו דו"ח להנהלת פורד בו הדגישו את הידע המעניין במיוחד של החברה והציעו לבדוק שלוב הייצור של החברה בפורד-אירופה. כתוצאה מכך קימה כאן משלחת שנחנה לו מכתב-כוונה מה פורד באירופה מזכנה לקנות אצלו כאשר יקים את המפעל בדימונה. כיום קונה פורד מוצריה מ-2-3 יצרנים באירופה. והמדובר ברכישה מוצרים מהמפעל בדימונה בהיקף של רבע מהיקף הרכישה של פורד-אירופה. מפעל זה אינו מייצר כלי היכוך לקומי מכונות אלא לשוק החלפים. כדי לייצר לשוק המכונות בעולם, ההיקף הוא אחר והבידוק שצריכות להעשות הן מסוג אחר. לכן עד שחברת פורד מאשרת מוצר, כרוך הדבר בחהליך די ממושך. חברת פורד העבירה לכאן מכונות מיוחדות שימשו לפני נסיון לייצור חלקים אלה.

הרכישה של חברת פורד מהמפעל היא בהיקף של 2,5-2 מליון דולר. עורכי הסקר הצביעו על נקודת האזון של המפעל שהיא 5-6 מליון. חברת פורד ביקשה אופציה להכנס כשותפת למפעל, כאשר יקום, כי יש לה עניין למכור מכונות בשוק הישראלי.

יותר מאוחר נכנסה לתמתה חברת "בנדיקס" שהיא אחת היצרניות הגדולות של "ברקסיס" בעולם. משלחת של החברה, שיש לה מפעלים בכל העולם, ביקרה בארץ, ניהלה מו"מ והביעה נכונותה להכנס לשותפות עם החברה הישראלית ב-50% במפעלים שעומדים לקום בדימונה; ולתת הזמנות לחברה כדי לספק את השווקים ש"בנדיקס" משרתת באירופה.

אחרי מלחמת יום הכיפורים, בחודש דצמבר, החליטה מועצת המנהלים של חברת "בנדיקס" לא להגיע להחלטה מסכמת בנושא השותפות ודחתה את ההחלטה לישיבה שניה שצריכה להתקיים בחודש יוני. כלומר עדיין אין החלטה אם "בנדיקס" נכנסת כשותפת. ביניים נמשכים המגיעים עם חברת "בנדיקס" על ייצוא, והחברה הישראלית קבלה הזמנות עבור השווקים של בנדיקס באירופה. ההזמנות, שהן חקפות, מסתכמות ב-650 אלף דולר השנה, 1,250,000 דולר בשנה הבאה, 3 מליון דולר ב-1976 ו-7 מליון דולר ב-1977. אלה ההסכמים שיש לחברה הישראלית עם בנדיקס באירופה לייצוא מוצרי חיכוך, ובעיקר דיסקיות לבלמים. הזמנות אלו התחילו לייצר במפעל הקיים. ומילוי החלק הראשון הוא תנאי למימוש ההסכמים בעתיד. המכירות של בנדיקס ממוצרי המפעל הישראלי מסתכמות ב-7 מליון פרנקים צרפתיים בשנה הראשונה, 11 מליון פרנקים צרפתיים בשנה השניה, 29 מליון בשנה השלישית ו-46 מליון בשנה החמישית.

אשר למפעל הקרמיקה, מאחר והוא מייצר את הציוד עבור החברה הראשונה שמחמחה בייצור של ציוד למפעלים, הקירבה בין שני המפעלים מחבטאת בכך שאחד משמש מעבדה עבור האיכות של הייצור...

ה. קורפנו: האם החברה השניה היא חברה-בת?

י. רום: לא. מבחינה פורמלית אלו הן שתי חברות נפרדות. אבל הבעלות העיקרית היא של משפחת שוורץ. החשיבות של המצאות שתי החברות במקום אחד היא ממדרגה ראשונה.

בשלב ראשון רצה מר שוורץ להעביר את המפעל למקום אחר במרכז הארץ. רק בשלב שני ביקש לעבור לכרמיאל. החשש שלו היה שלא ישיג כוח אדם מקצועי לייצור המכונות. היום מעסיק המפעל 30 מהנדסים וסכנאים שחלקם יעברו לדימונה וחלקם ינשרו. בסך הכל יש לו היום במפעל אחד 100 עובדים ומפעל שני 200 עובדים. בדימונה הוא מדבר על העסקת 700 איש ו-100 מהנדסים מעולים. הוא רוצה להגיע לכך על ידי העברת מהנדסים לדימונה או הכשרת אנשים במקום.

אשר למחירים, המחירים של חמרי החיכוך הם מחירים תחרותיים. המפעל יצטרך לעמוד בתחרות במחירים של חלקי סנטים. היכולת שלו לפתח ציוד משוכלל בייצור המוני, הוא שיגרום להצלחה או חלילה לכשלון. הציוד שהוא מייצר נחשב לציוד באיכות בינלאומית גבוהה במחירים תחרותיים. התחרות שהוא עומד בה גם ביוון, גם ביוגוסלביה וגם ברומניה, היא תחרות קשה והוא עומד בה רק משום שהוא מספק מכונות טובות ובמחירים אטרקטיביים.

ע. מר-חיים: הייתי רוצה לחזור ולהדגיש מה שעולה במפורש מתוך הסקר של הבנק לפיחוח התעשייה:

א. מבחינת המשק, מפעל זה הוא כדאי. מחיר הדולר שלו אינו גבוה - 4.80 ל"ו. הערך המוסף שלו קרוב ל-60%. נקודת האיזון שלו אינה נמוכה 58%, אבל המפעל יכול לעמוד גם בהורדת מחירים דרסטית. הרווחיות ליזם היא בהחלט טובה ואפילו למעלה מזה. זהו פרויקט שכדאי למשק וכדאי ליזם.

ב. סך כל ההשקעה בשני פרויקטים אלה מגיע ל-60,6 מליון לירות. מקורות המימון הם: מענקים - 17,5 מליון לירות; הלוואות פיחוח - 27,7 מליון לירות; הון עצמי כהון מניות נפרע - 15 מליון לירות. נוסף לכך מעמידים הבעלים הון נוסף כהלוואת-בעלים בסכום של 6 מליון לירות, כדי שישמשו לצרכי הון חוזר של המפעל.

י. גולן: נאמר בסקר, שאין צורך בהון חוזר. מדוע?

ע. מר-חיים: היות ועושים חוזים לטווח ארוך, המחייבים רכישת חמרי גלם, יש מפעלים שנותנים מקדמות.

א. שוסטק: מדוע הם נותנים הלוואת-בעלים?

ע. מר-חיים: יש בזה שיקולים של מיסוי. תשלום ריבית על הלוואת-בעלים, זו הוצאה מוכרת.

הסקר מציין, שמבנה ההון הוא יציב והמערכת הפיננסית היא טובה. מדוע בכל זאת הוא נזקק לערבות? אנו דנים בהלוואות פיתוח בסך 27,7 מליון לירות. בבואו לבנק, נתקל היזם בכמה בעיות אובייקטיביות המכבידות על הבטחונות. קודם כל - מיקום המפעל בדימונה. משקיעים שם כספים בהכשרת שטח רחב ידים. אין צורך לומר, שאם קורה משהו, מספר המועמדים לשטח זה אינו רב;

שנית, הייצור הוא ספציפי. אלו אינן מכוונות תפירה או מקדחות. כאשר מדובר בייצור ספציפי, הבנק אינו מוכן להעריך את הציוד בסכומים גבוהים. כאשר המפעל מייצר את הציוד, קיימת בעייה בפני הבנק כיצד להבטיח שהציוד הוא בר-מכר במחירי השוק;

שלישית, בסכום ההשקעה יש 7 מליון לירות הנובעים מהתנאים בדימונה - מיזוג אוריר ושאיבת אבק. זו הוצאה אבל אין עמה בטחון.

אלו הן הסיבות ה אובייקטיביות הגורעות מיכולתו של היזם לקבל מהבנק הלוואות הפיתוח ללא ערבות. היזמים מכניסים לפרויקט זה כל מה שיש להם. הם מוכרים את המפעלים הקיימים על מגרשיהם ומוזה שואבים את ההון העצמי. נותנים ערבות אישית שיש בה תכן אישי וגם אם אין בה תכן אישי, האיש מסתכן בכך שיורדים לכנסיו עד סוף הדורות.

לכן אנו מבקשים לאשר את הערבות כפי שהיא מבוקשת במכתבו של שר האוצר.

ח. קורפנו: במכתבו של שר האוצר, נאמר שהנכסים ישועבדו.

ע. מר-חיים: לא רצינו שיווצר מצב שהנכסים יימכרו ולא יובטח שהכסף יגיע לתעודתו. לכן אמרנו שמשעבדים את הנכסים. ויש סידור האומר כיצד יימכרו הנכסים.

י. פלומין: באיזו מידה עליית המחירים מאז נערכו הסקרים

עד היום משפיעה על תחזית ההשקעות ועל חשוב

הכדאיות?

באיזו מידה ניתן לפקח שלא יהיה ניצול לרעה

של מכירה של מפעל אחד לשני?

ג. פת: אני חושב שאנו צריכים לברך על העניין; ראשית,

משום שמקיימים מפעל בדימונה. שנית, אנו נותנים יד לעידוד יזם ישראלי. יש פה השקעת בעלים של 21 מליון לירות. יש להניח, יאנשים לא יחסלו את מפעליהם בתל-אביב וישקיעו 21 מליון לירות במפעל, אם הם אינם רציניים.

מה שאינו נראה בעיני הוא שהקברה תהיה רשומה בליבריה. במצב היחסים שלנו עם מדינות כמו ליבריה, אין זה הדבר הטוב ביותר.

אני תומך באישור ערבות זו.

ז. שובל: אף אני תומך באישור הערבות. אני חושב שהמפעל

הקיים הוכיח את עצמו, בעיקר מבחינת הידע. ייצוא המפעל לרומניה נעשה בתנאי תחרות, ואני מבין שהמפעל פועל שם בהצלחה.

אני מבין שההצדקה להקמת מפעל זה מבחינות

רבות מבוססת על חוזי המכירה שיש למפעל עם חברת בנדיקס בצפת. מאחר שחלק מהדברים נעשו לפני מלחמת יום הכיפורים אני רוצה לקבל אישור מכס, שנוכחתם לשביעות רצונכם, שהסכמים אלה ברורים ומאושרים, שיפתחו אקרדיטבים, ולא הסכם ניתנים לביטול; כלומר אני רוצה לשמוע שלא נעמוד בפני הפתעות ולא יהיה מי שיקנה מוצרי המפעל.

אני הייתי מציע שנציע לבנק לפיתוח התעשייה לנהוג בגמישות מסויימת לגבי שכירת הקרקע בצפון תל-אביב, כי אני מבין שאם לא יוכל היזם למכור את הקרקע, לא יוכל להשקיע את חלקו. הייתי מציע שנציע לוועדת ההלוואות של הבנק לפיתוח התעשייה לנסות למצוא נוסחה גמישה לאפשר לו למכור את הקרקע ולהבטיח שהכסף לא יוצא למטרה אחרת, אבל שהדבר לא יכול את ידיו.

ח. קורפּו: אני שוכנעתי שהמפעל הקיים הוא בעל אפשרות הרחבה. לעומת זאת אינני רואה ביקוש למוצרי

המפעל המייצר מכונות.

מדוע צריך מראש להקים את המפעל בדימונה, ולא להשקיע מיזוג אוויר, כאשר אפשר להקים אותו בקריית שמונה או בקריית ארבעה שם האוויר נקי.

י. גולן: במקום שהאוויר הוא נקי יוקמו בתי הכראה.

ש. לורנץ: מהו סך כל הערבונות הניתנות למפעלים מסוג זה?

הבעלים של שני המפעלים, האם קבלו כבר הלוואות למפעל הקיים?

מהו ערך הרכוש של המפעל שהיזמים מוכרים?

השקעה של 7 מליון לירות במיזוג אוויר אינה קונסטרוקטיבית ואינה עומדת ביחס להשאלה. נשאלת השאלה, האם באמת בדימונה יש מחסור במקומות עבודה עד כדי כך שהדבר מצדיק השקעה כל כך גדולה בהקמת מפעל זה בדימונה?

השר ח. בר-לב: מדוע השקעה זו אינה קונסטרוקטיבית?

היו"ר י. קרגמן: כאשר הוקמו מפעלי הטכסטיל לא הותקן בהם מיזוג אוויר. כעבור מספר שנים הותקן מיזוג אוויר לצרכי תהליך הייצור ולא לנוחות הפועלים. מיזוג אוויר הותקן גם במפעל בקריית אתא, ששם תנאי האוויר נוחים.

ש. לורנץ: אני מבין שבדימונה יש הכרח בהתקנת מיזוג אוויר ואי אפשר בלעדיו. אם אפשר להקים את המפעל בסביבות ירושלים או בגליל העליון, שם אין הכרח במיזוג אוויר, אפשר לחסוך 7 מליון לירות.

ז. שובל: הסיבה שהמפעל מוקם בדימונה היא, שהשר ספיר התחייב.

השר ח. בר-לב: אני הוא זה שהכרתי את היזם ללכת לדימונה.

י. גולן: מתוך קריאת הסקר שלפנינו מתקבל רושם חיובי על המפעל. אבל אודה על האמת, הצד הפורמלי של רישום החברות בליבריה אינו ברור לי. ועדת הכספים מנוסה ברישומים שהתברר שהיו שליליים.

בסקר שלפנינו כתוב שהיזמים מקווים להתגבר על בעיית המחסור בכוח אדם כאשר יועבר המפעל למקומו החדש. אני רוצה לשאול, האם העובדים במפעל הקיים יועברו לדימונה או מראש יזכו בפיצויים? הואיל ולעבודה זו דרושים עובדים בעלי מקצוע, השאלה היא - האם אפשר יהיה להשיג עובדים אלה בדימונה?

א. גרשוני: אין לי כל ספק שהועדה צריכה לאשר את הערבות. ונכון אמרו קודמו שיש לברך על העברת המפעל לעיר פיתוח. הלוואי וחובאנה לפנינו הצעות נוספות כאלה. עם זאת רצוני לשאול:

א. האם עלולות לחול תנודות רציניות בסכום ההשקעה עד סיום הקמת המפעל? ואם כן, אם יחולו התיקרויות, האם אפשר

לקבוע שהן תחלקנה בהתאם ליחס שבין הסכום הניתן על ידי המדינה במענקים ובהלוואות ובין חלקם של הבעלים?

השר ח. בר-לב: זה מובטח. אם תהיה התייקרות של 20%, ה-20% מתחלקים באופן יחסי.

צ. גרשוני: כאשר הבחירה היא בין תל-אביב ודימונה - דימונה עדיפה. אבל אני שואל, האם על ידי חוספת תנאים אי אפשר היה לכוון את המפעל למקום חיוני יותר כמו ערד, שאין בה שום בסיס כלכלי רציני?

א. אפרת: אני מחייב מתן הערבות. אני רואה את המפעל הראשון, בו ההשקעה גדולה יותר, כבעל סיכון גבוה יותר מהמפעל השני. ובכל זאת אני מחייב זאת, כי מפעל שעשוי לייצר ציור ותבניות בעיני הוא חשוב מאד.

אני מצטרף לאלה הסבורים שבנק לפיתוח התעשייה צריך להבטיח את עצמו שהמקרקעין יהיו נכס פעיל ולא קפוא. יכול להיות שבנק לפיתוח התעשייה מבין זאת. אבל אנו צריכים להיות ערים לכך.

מי שביקר במפעלי הטכסטיל בחולה, יודע שהותקן בהם מיזוג אוויר לאחר הקמתם, וזוהי חייב הוצאה גדולה יותר. בקריית שמונה מזג האוויר, בגלל הרוחות המנשבות שבו, קשה יותר מאשר בדימונה. אינך מתקין מיזוג אוויר לנוחות העובדים אלא לצורך תהליך הייצור.

האם היו בארץ יצרנים של סרטי חיכוך שייצרו בסדרות קטנות יותר ונעלמו? אני הייתי רוצה לדעת את ההסתוריה של ענף זה.

א. שוסטק: אני מחייב את הערבות המבוקשת. יש לי נגיעה אישית בעניין. ייצגתי את העובדים במפעל עם ייסודו. אני מכיר את הבעלים ואני מכיר את המפעל.

מה שאינו נראה בעיני, אלא התנאים של ההלוואה. הלוואות פיתוח בסך 27,7 מליון לירות, אפילו בשלוש השנים הראשונות לא יצטרכו להחזירה, כיצד ניתן להחזירה מהשנה השלישית עד השנה התשיעית? מדוע אנו צריכים לרמות את עצמנו? אינני יודע איך הבנק עצם עיני ולא ראה נקודה זו. האם יוכל המפעל מהשנה השלישית עד השנה התשיעית לשלם הלוואה של 27,7 מליון לירות?

אני מציע לשר להיטיב תנאי החזר ההלוואה מלכתחילה. נכון שהריבית היא נוחה - 6,5%. אבל אני מציע להגדיל מספר השנים להחזר ההלוואה עד 12 שנה, אחרת לא יוכל המפעל להחזיק מעמד.

י. בן-מאיר: אני מחייב את הערבות, ובודאי מחייב את הרעיון של העברת המפעל מתל-אביב לאזור פיתוח זה. אבל אני רוצה לשאול: מדוע דימונה? אם נכון שמיקום המפעל בדימונה מחייב הוצאה נוספת של מליוני לירות, הדבר מחמיר את השאלה.

אני שואל באופן כללי: מהי המדיניות של הכוונת מפעלים לאזורים השונים? אני יודע שיש עיירות פיתוח מתנוונות כי אין להן תעסוקה. מדוע, למשל, לא יוקם המפעל בנתיבות?

השר ח. בר-לב: כי בנתיבות המצב טוב.

י. בן-מאיר: אבל היא עיירה קטנה, שמספר אוכלוסייה אינה עולה על 8,000, ובדימונה יש 30,000 תושבים.

השר ח. בר-לב: ואין לה חשית כלכלית.

י. בן-מאיר: אני יודע שהיום אין בעיית אבטלה בדימונה. ומפעל כזה יכול לתת תנופת פיתוח לעיירה

אחרת.

האם יש לשר המסחר והתעשייה תכנון לטווח ארוך לפיזור התעשייה, תכנון שמביא בחשבון צרכי עיירות הפיתוח, והצורך הראשון -

מספר אוכלוסין סביר.

ב.צ. חלפון: אני מחייב אישור הערבות. אבל השאלה היא, האם יש בדימונה כוח אדם מקצועי שיוכל לקיים את המפעל או שיצטרכו להסיע את העובדים כל יום מתל-אביב?

ע. פיינרמן: רצוני להעיר מספר הערות. הראשונה לגבי השאלה - מדוע דימונה? דוקא במקומות שהתפתחו יותר ויש אצלם רמת חנוך גבוהה יותר ומוטיבציה חיובית של הדור הצעיר להשאר במקום, שואלים בני הדור הצעיר: להשאר במקום, על מה? אינני רוצה להיות עובד סכסטיל, זו עבודה לנשים; אני רוצה להיות טכנאי ברמה גבוהה, אני רוצה להיות מהנדס; חנו לנו מפעל ברמה כזאת. בעייה זו קיימת במקומות בהם יש כוח אדם מתאים ויש תשתית. גם כאשר באים לקריית שמונה שומעים אותה טענה: "רק מפעל גבור? רק מפעלי סכסטיל? חנו לנו מפעל מתוחכם" אני זוכר שכאשר דנו על ערבות למפעל "חמת" שעמד לפתוח מחלקה בדימונה, שמענו אותם נימוקים. אם יש אפשרות לתת בדימונה תעסוקה ל-80-90 מהנדסים, צריך לעשות זאת.

שנית, כל מפעל שיוקם בדימונה, אם זה מפעל סכסטיל ואם מפעל לייצור סרטי בלמים, יהיה צורך להתקין בו מזוג אוויר. אגב, בכל המפעלים בכל חלקי הארץ מתקינים עתה מיזוג אוויר ומתקנים לויסות אוויר.

שלישית, למרות כל מה שנאמר לגבי היקף הייצור החזוי, אין ודאות לגבי השיווק עד לאותה נקודת אזון שהיא במקרה זה 58%. וזו בעייה. אלא מה? הרמה הגבוהה של הייצור, שהוכרה על ידי מומחי פורד - וזו תעודת כבוד למפעל - נוחתת סיכוי ומצדיקה סיכון. אבל אין לשגות באשליות שענין השיווק מוסדר.

האם מוצדק לבנות את המפעל בדימונה בהיקף המוצע? האם לא נבדקה אפשרות שהבנייה לא תהייה מייד בהיקף המלא?

נ. קצב: אני מברכת על העברת המפעל לעיר הפיתוח דימונה. אני הייתי מבקשת לדעת, האם הכוח המקצועי העובד כיום במפעל יעבור לדימונה, ומה יהא על העובדים שלא יעברו לדימונה?

ש. ארליך: הקדים אחי חבר הכנסת פיינרמן ואין לי מה להוסיף על דבריו.

אני תומך בהצעתו של חבר הכנסת סוסק להאריך תקופת החזר ההלוואה עד 12 שנה.

א. מלמד: במפעל הקיים ברמת גן חלה ירידה ברווחיות מ-26% ל-12%. מה הסיבות לכך?

היו"ר י. קרגמן: אני שמח שהיזם במקרה זה הוא איש פרטי ולא יזם ממלכתי או צבורי.

אשר להקמת המפעל בדימונה, אין זו ההצעה הראשונה ולא ההצעה האחרונה של משרד המסחר והתעשייה להעביר מפעל ממרכז הארץ לייצור פיתוח. בזה אינה מסתיימת פעולת משרד המסחר והתעשייה לעידוד העברת מפעלים לאזורי פיתוח. אילו היה השר מביא בפנינו הצעה להקים את המפעל בקריית שמונה, היו שואלים מדוע לא בדימונה.

ענף התעשייה העיקרי בעיירות הפיתוח הוא ענף הסכסטיל. אולם הבנים החוזרים מהצבא אינם רוצים לעבוד במפעלי סכסטיל. הם רוצים לעבוד במפעלי מתכת. ונוסף לכך, ענף הסכסטיל נתון לתנודות וכל משבר קל בענף פוגעת בעיירות המבוססות עליו.

אני חושב שטוב הדבר שמעבירים מפעל זה לדימונה. ובודאי תובאנה הצעות נוספות לפיתוח מפעלי תעשייה בערי פיתוח נוספות.

אשר לתנאי ההלוואה, ההסכם נעשה עם היוזם.
והוא בודאי יודע מה הוא עושה,

א. שוסטק: הוא אינו יודע.

היו"ר י. קרגמן: תנאי ההלוואה צריכים להיות במסגרת מסויימת, כי מה שנותנים היום להוגו שוורץ, יזם מפעל זה, יצטרכו לתת לאחרים. ההלוואה ניתנת ללא הצמדה וברביח נמוכה, ובשנה וחצי הראשונות אינו מחזיר שום דבר.

השר ח. בר-לב: אני אחייחם ל-2-3 שאלות וחברי יענו על השאלות הספציפיות.

נשאלה שאלה לגבי מדיניות הפניית מפעלים, והאם יש חכנית רב-שנתית להכוונת מפעלים? יש חכנית רב-שנתית. יש סקר. יש מעקב אחרי התפתחות כל אחת מ-29 עיירות הפיתוח. המעקב נעשה פעמים בשנה. בודקים את הקורלציה בין השיכון, בין האוכלוסיה ובין התעסוקה ושורה של נתונים נוספים, בתי ספר, בתי כנסת, שירותים וכו'. אבל כפי שאמרת בראשית דברי, אין היום ראש עיר פיתוח שלא יאמר שעירו זקוקה למפעל מתוחכם.

קריאה: מפעלי אלקטרוניקה?

השר ח. בר-לב: יש כאלה הבקיאים ויודעים שאלקטרוניקה זה איננו מתוחכם מספיק. וראשי ערי הפיתוח אומרים זאת לא בלי צדק. אפילו נצרת אינה מסתפקת במה שיש בה. ומה אין בנצרת? יש תעשייה רכב מכובדת, יש תעשיות מתכת, יש תע"ש. ובכל זאת אין זה מספיק.

לאור התמונה כרגע, שאותה אנו מעדכנים, בנינו תכנית ואנחנו יודעים לאן אנו רוצים להוביל כל עיר. אין החלטה לסגור ערים. לפני שנה וחצי באו אנשי מצפה רמון ואמרו: תחליטו לסגור את העיר או תעמידו אותנו על הרגלים. איש לא החליט לסגור את מצפה רמון או ערי פיתוח אחרות. אבל ערי הפיתוח חולקו לקטגוריות:

- א. ערים שיכולות לקלוט עלייה המונית.
- ב. ערים שיכולות לקלוט עלייה, לא המונית, אבל ספציפית;
- ג. ערים כמו מצפה רמון הבנויות על דיבורי טבעי ותנועה של תושבי הארץ.

אנחנו יודעים שאי אפשר להפנות עלייה המונית לשלומי, כי אין לה כושר הקליטה הנדרש על ידי העולים המגיעים היום. העולים המגיעים היום הם אורבניסטים. הם רוצים לגור בערים שיש בהן בית כנסת גדול, בית קולנוע וכל מה שמאפיין עיר. אנו איננו יכולים להעביר עולים לערי פיתוח בכוח. אנו עושים זאת ב"סמי כוח". לנצרת, דימונה, מגדל העמק, אתה יכול להביא עולים בסמי-כו למרות שהם רוצים ללכת לבת ים.

בדרך כלל המפעל מחליט - בין אם זו יזמה פרטית, הסתדרותית או צבורית - לאיזה סוג אזור הוא רוצה ללכת, אזור א' ב' או ג'. לאחר שהחליט הוא יוצא לאזור ומסיר ב-2-3-4 מקומות והוא אומר: אני רוצה אזור א' כרמיאל. הוא בא למשרד ואנו בודקים, ואם מתברר שבאזור א' יש מקום אחר שלבנה זו חסרה בו יותר, ומבחינה כלכלית זה דבר סביר, איננו אונסים אותו אבל אנו משכנעים אותו. זו צורת העבודה.

מפעל מסוג זה שאנו דנים בו עתה, מפעל שמעסיק מאות עובדים בנושא המתכת, אין לנו עשרות כמוהו כל שנה. יש לנו מפעל-מפעל וחצי בממוצע בשנה. וכל אחד מקבל טיפול אינדבידואלי. בודקים כל דבר. מפעל קודם מסוג זה, היה מפעל "אורדן" שיצא ממרכז הארץ ושוב אני דחפתי אותו לחצורה; כי חצור איננו ישוב לקליטה המונית. אבל זה ישוב שכבר קולט קליטה סלקטיבית. זה ישוב ש-100 משפחות מחסידי הרבי מגור רוצים לעבור אליו כחיל חלוץ שאחריו יבואו אחרים. בחצור יש היום מפעל מזון, קצת סכססיל וקצת בתי מלאכה. סיכמנו עם "אורדן" שהוא הולך לחצור.

לגבי המפעל שאנו דנים בו, הגענו למסקנה שהמקום הנכון ביותר להקימו בשנת 1974 הוא דימונה. מדוע? כי בדימונה יש תשתית תעשייתית חד-גוונית - טכסטיל. דימונה היא המקום אליו שולחים היום עולים בלי סלקציה. בדימונה בונים 1200 דירות לעולים והעולים יבואו. זה לא אומר שהיה רע אם היו קמים מפעלים כאלה בעשרה מקומות אחרים ואפילו בקריית גת, למרות שקריית גת היא אחת הערים המתועשות. זו המדיניות שלנו.

במקרה שלפנינו הוגו שוורץ רצה ללכת לכרמיאל. כרמיאל היא אזור א', אבל היא קבלה סיווג של אזור א' בגלל הצורך ביהוד הגליל. בינינו לביין עצמנו, כרמיאל היא מקום נוח ודי מרכזי. אי אפשר להשוותה עם קריית שמונה או מצפה רמון או דימונה. בכמיאל העניין די מסודר. ומיועד מפעל מתוחכם בתחום המתכת לכרמיאל. שני מפעלים כאלה בכרמיאל, זה מוגזם.

יש אזורים שמבחינה תעשייתית הם מאורגנים. מפעל גדול שקם בעיר מסוימת בנוי על כוח עבודה של מקבץ של ערים. נצרת עילית, מגדל העמק, עפולה - מקבץ אחד; דימונה, ירוחם, ערד - מקבץ אחד; שדרות, אופקים נתיבות - מקבץ אחד. אנו אומרים לישובים: איננו מקבלים על עצמנו לבנות לכל ישוב תעשייה דה-לוקס בחצר שלו. אם שצטרכו העובדים לנסוע 10 ק"מ זה ברור ומקובל. לכן המפעל בדימונה יעסיק אנשים גם מירוחם וגם מערד.

ז. שובל: איך בעיות עם מועצות הפועלים?

השר ח. בר-לב: יש בעיות, אבל פותרים אותן.

אשר לכוח העבודה - העובדים במפעל זה יבואו משלושה מקורות: האחד - בעלי מקצוע שי עברו ממרכז הארץ לדימונה. יש סיוע להשגת דירה וסדור שבתחלה יכול העובד לשכור דירה ויש לו אופציה לרכוש אותה. איננו מחייבים עובד שגר ועובד בתל-אביב לשרוף מייד את כל האשרים ולקנות דירה בדימונה. הכוונה היא שבעלי המקצועות יועמדו לרשותם דירות בהשכרה ומי שיחליט להשחקע יוכל לרכוש את הדירה.

המקור השני - עולים שיבואו לדימונה בלאו הכי. אם משרד הקליטה יכוון בעלי מקצוע כאלה - מצוייין. אם לא, הם יוכשרו, כמו שמכשירים עובדים בכל הארץ.

והמקור השלישי - אנשים הנמצאים במקום ויעברו ממפעל למפעל או אנשים שיבואו מהאזור.

לאחר בדיקה של המפעל ושלנו עם משרד העבודה, השיכון והקליטה, ההערכה היא שנעמוד בזה, כפי שעמדו במקומות אחרים. כאשר מפעל גבור הלך לקריית שמונה, אמרו שקריית שמונה לא תוכל לספק את העובדים. היום מפעל גבור "קטן" על קריית שמונה.

המפעל יקום בהדרגתיות ולא מייד יגיע ל-700 עובדים. בשנה הראשונה יעסיק 400-450 עובדים. ויש זמן של שנה להכשיר עובדים. זה פרויקט ענק. גם המדינה משתתפת בהכשרת עובדים ובשיכון. בכל ערי הפיחוח אנו פועלים תוך תיאום עם המשרדים האחרים.

הערה אחת בעניין ההלוואה, אחם ערים לכך שיש גורמים, כמו בנק ישראל, הטוענים שתנאי האשראי המכוון הם מוגזמים. אנו איננו חושבים כך. התנאים כפי שהם מוצעים במקרה זה, אינם מיוחדים למפעל זה, אלא למפעלים באזור א' והם פופסיים לגבי כולם. מה הפילוסופיה שלנו? - אם זה כדאי למשקיע או לא, אנו סומכים עליו, בין אם זה משקיע פרטי או צבורי. אם זה כדאי ליזם או לא - אנו סומכים עליו. פעם היו "נכנסים לעצמות". עכשו - לא. אותנו מעניין מה מחיר הדולר הנחסך למשק ומה מחיר הערך המוסף, אם המוצר מיועד לייצוא, ואם יש לו סיכוי לייצא. ברגע שאנו מגיעים למסקנה שהמוצר דרוש, שהיזם הוא יזם מקצועי עם בקראונד כלכלי, והמוצר שלו לייצוא לא יעלה דולר ייצוא מעל מה שקבענו, ואם המוצר מיועד לשוק המקומי, הדולר ערך נחסך יהיה סביר, מבחינתנו הוא בסדר. עכשו, תכדוק אחת, היזם, אם בתנאים אלה זה כדאי לך. והיזמים

בדקו והגיעו למסקנה שזה כדאי להם. פעם היו אומרים: אם אין לך 10 אחוז רווח על המחזור - לא נאשר. היום אנו מתעניינים בהיבט של המשק הלאומי. אם הוא ירוויח 2% או 20%, הוא יעשה את השיקול והחליט.

אני מבין את ההערה של חבר הכנסת שוסטק. אבל כל חריגה בעניין זה, יש לה השלכות נרחבות. ויש אורמים כמו פרוספורים לכלכלה, בנק ישראל ועתונאים, האומרים: אתם נותנים מתנות.

ש. ארליך: מדוע אתה "מקפח" את חברי הכנסת?

השר ח. בר-לב: כי שלושה חברי כנסת הגישו הצעה לסדר היום בנושא זה, ואני הכינתי תשובה - ויש לי תשובה טובה - אך הם חזרו בהם מהגשת ההצעה.

אשר להערות של חבר הכנסת פיינרמן לגבי סדר גודל המפעל, אחרי ש"בנדיקס" אמרה, לאחר מלחמת יום הכיפורים, שאינה מעוניינת להשקיע במפעל, חשבנו: אם כך, אולי נעשה דבר קטן יותר. עשינו בדיקה והבדיקה הראתה שסדר גודל זה הוא זה שצריך להחליט עליו.

י. רום: נשמעה הערה כאילו המפעל הקטן יש בו יותר סיכון לגבי השוק הבינלאומי. אני מצטער, אני חולק על כך. אני חושב שמפעל זה בטוח יותר. זה מפעל מתכת עם הרבה ידע בייצור מכוונות שהן מכוונות ספציפיות. אבל הוא אינו מסתפק בזה. רק השבוע דנה מערכת הבטחון עם בעלי המפעל על ייצור בטחוני לתעשייה האווירית. ההזמנות של משרד הבטחון יכולות למלא את המפעל בתעסוקה מלאה. הוא נכנס ליציקות שמהן הוא מייצר ציוד לכלי בית ורהיטי מבטח. יש לו הזמנות לכלי בית מארצות הברית בהיקף של 1,5 מליון דולר. הוא יכול להכנס לייצור מכוונות מסוגים שונים. הוא יהיה סחום בייצור ב-2-3 שנים עם יכולת מוגבלת בתחום סרטי בלמים. מפעל זה מייצר מכוונות משוכללות בסריות של יותר מאחת, ב-2-3 סריות. לגבי מפעל זה אינני רואה בעיות לגבי הייצור והשיווק בעתיד הנראה לעין.

לגבי המפעל הראשון יש מקום לשאלות. יש הזמנות. אני נפגשתי עם משלחת של בנדיקס לפני 10 ימים. ויש הזמנות שהוא חייב לספק כבר עכשו. והם באים בטענות שהוא מאחר בלוח הזמנים. מה שהיה מתוכנן ל-1973 מתמשך ל-1974. אבל חברות בנדיקס ופורד שלוח הזמנים שלהן כל כך מדוקדק והתחייבויות שלהם מותנות, אומרות: אנו נותנים הנחיות לפורד-אירופה לקנות כמויות אלה ואלה. אבל כל זה לאחר שאמרת שאתה מקים מפעל כזה ותהיה לך יכולת ייצור. כל זה תלוי אם המפעל יקום. אנו נמצאים במעגל סגור, שמצד אחד יש הזמנות ומצד שני הנכונות לקנות תלויה ביכולת לעמוד בלוח הזמנים. כך שהפוטנציאל יש. היקף המכירות החזוי כפול מזה שבסקר. ההזמנות שיש לו היום מבנדיקס הן רק לדיסקיות לבלמים. 7 מליון דולר ב-1977 אלו הזמנות של מוצר אחד בלבד - דיסקיות לבלמים.

חברת בנדיקס עמדה על כך, שאם היא נכנסת לשותפות, היא באה עם תכנית של הכפלת המפעל. מה שהיא מדברת על התקופה שלאחר 1977 הוא כפול, כי היא מדברת על ייצור מוצרים נוספים. לכך השיווק באירופה יהיה של מגוון של מוצרים.

אשר למיזוג האוויר, בדרום הארץ יש צורך חיוני לסגור עד כמה שאפשר את המפעל בגלל הרוחות. זה נכון לא רק בדימונה, אלא גם בקריית שמונה ובאופקים.

ח. קורפו: אך לא בקריית ארבע.

זה נכון גם בקריית ארבע.

י. רום: נכון שבאזור תל-אביב יש חלקים של מערכי הייצור שיכולים להיות בחוץ. בתל-אביב התנורים הגדולים של המפעל ומתקני האימפריגנציה נמצאים בחוץ. בדימונה כל המערך הזה צריך להיות סגור. חברת בנדיקס אמרה שגם בתל-אביב הוא צריך להיות סגור. ואז המדובר איננו רק במיזוג אוויר אלא בסגירת חלק ממחלקי הייצור.

לשאלתו של חבר הכנסת אפרת - בעולם יש 3-4 פירמות המייצרות חמרי חיכוך. בארץ יש מפעל אחד, מפעל קטן בתל-אביב, שקונה חמרי גלם בחו"ל ומייצר את הליינס לברקסים ועכשו נכנס לייצור דיסקיות לבלמים ומתחרה עם המפעל של הוגו שוורץ במוצר מסויים, וזה בריא.

איפה נמצא המפעל?

א. אפרת:

בתל-אביב. וגם הוא יצטרך לעבור למקום אחר, והוא מדבר על העברה לגן-יבנה.

י. רום:

הסקר שלפניכם נערך לפני מלחמת יום הכפורים. עד כמה שאני יודע ההשקעות הנוספות שמדובר עליהן היום הן 2 מליון לירות בעיקר בגלל היטל בטחון של 5% שלא נלקח בחשבון. ללא התייקרויות בעתיד, זהו היקף ההשקעה כפי שהוא מפורט בחמר שלפניכם.

החברה עצמה היא בבעלות זהה, אבל לא זהה לחלוטין. הבעלות על חברת אזבסטוס חמיקלים היא 40 אחוז בידי מרק שיין ממכסיקו, 40 אחוז בידי הוגו שוורץ ו-20 אחוז בידי קבוצה של אנשים בודדים מדרום אמריקה. בקרמיק קסטינג יש להוגו שוורץ 50 אחוז ולקבוצה של שיין ממכסיקו 50 אחוז. לגבי המפעל החדש, מרק שיין הולך רק למפעל של חמרי החיכוך ולא לקרמיק קסטינג, בו מעונינת חברת בנדיקס. כך שיש אינטרס של מפעל אחד ברכישת ציוד מהמפעל השני במחירים סבירים. אנו ערים לבעייה. ונתנו הנחיות לגבי בדיקת המחירים וההשוואות. אנו שוכרים חברת מעריכים שיתנו הערכות המבוססות על הנחיות שאנו נותנים; והבסיס יהיה: א) מחירי חוץ-לארץ, והמחיר שלו אינו יכול להיות נמוך מהם. ב) הוא מוכר ציוד ואז אנו אומרים שהמחיר הוא לפי 4.20 לירות הדולר, כי המפעל בדימונה הוא מפעל מאושר, ואם היה מייבא את הציוד היה מייבא לפי 4.20 לירות הדולר. ג) היות והציוד הוא ספציפי, הוא חייב לחת מחיר עלות.

על החלק שלו, שמוערך ב-12 מליון לירות, קיבל בעבר הלוואות והוא פורע אותן, אבל זה לא במסגרת תכנית ההשקעה הנוספת.

מדוע החברות רשומות בחו"ל?

ח. קורפּו:

הוא תושב חוץ. ההשקעות שלו הן במטבע חוץ. חלק גדול מהעסקות שלו במסגרת ייצוא מפעלים שלמים, נוח לו יותר לבצען כאשר הציוד אינו נושא שם ישראל.

י. רום:

החברות רשומות בארץ. בעלי המניות הם תושבי

חוץ.

אשר למבנה המשפטי, החברות שהן נושא ההלוואה, הן חברות ישראליות שעל ההכנסה שלהן הן משלמות מס הכנסה בישראל. מה שאיננו ישראלי, אלו הן חברות האחזקה. יש בעיות במדינות דרום אמריקה, בגללך יהודים אינם רוצים להחזיק השקעות בישראל. חברת בנדיקס בקשה שההשקעה שלה תיעשה באמצעות חברה ברמודית ובקשה זו נובעת משיקולים של תשלום מסים.

ע. מר-חיים:

לשאלה הנוגעת ללערבויות ההדדיות בין המפעלים, אני חושב שזו שיטה טובה למנוע כשלון עסקי בחלק של המערכת, מבלי שהדבר ישפיע על החלק השני. על ידי כך שאתה יוצר תלות הדדית, אתה סוגר את המערכת.

אשר לשיעבוד הקרקע - הדבר קשור אך ורק בהון העצמי. וזו הייתה ההצעה של הבעלים. כל עוד אין המפעל עומד על חלו, לבנק אין בכלל בטחונות. היום הבנק נותן הלוואות על ציוד שנמצא בתהליך הקמה. כדי לאפשר לו לקבל הלוואה יותר גדולה, מבלי לחנוק אותו, היזם הצייע: קחו את הקרקע, וברגע שאמכור תשחררו אותה. מצד הבנק יש נכונות לאפשר לו למכור את הקרקע בזמן המתאים לו ובמחיר הטוב ביותר.

מאז 1968 כל הפרויקטים שהובאו לפני ועדה זו, ואשר אני מכיר אותם, המדינה לא הפסידה עליהם אף אגורה אחת.

ערך הרכוש שמוכר מר שוורץ נאמנד ב-15-12 מליון לירות. נטו ישאר לו 12 מליון לירות.

אשר לתקופת ההלוואה, צריך לזכור שהוצאה השוטפת היא 1,6 מליון לירות שהם פחות מ-4%, והוא יוכל לעמוד בזה. אם נראה שהיזם מתקשה בהחזרת ההלוואה, נציע הארכת תקופת החזר ההלוואה. אבל צריך לזכור שהארכת התקופה קשורה בבטחונות נוספים, כי בטחונות לעשר שנים אינם הבטחונות לתקופה ארוכה יותר.

היו"ר י. קרגמן: אני מעמיד להצבעה אישור ערבות המדינה -
1. קרמיק קסטינג קורפ. בע"מ; 2. פריקשן מטריאלס קורפ. בע"מ.

ה צ ב ע ה

פה אחד אושרה ערבות המדינה ל- 1. קרמיק קסטינג קורפ בע"מ;
2. פריקשן מטריאלס קורפ. בע"מ

היו"ר י. קרגמן: אדוני שר המסחר והתעשייה, אנו מאחלים הצלחה למפעל בדימונה.

ב. ערבות המדינה - "מקט" בע"מ

היו"ר י. קרגמן: הסעיף הבא בסדר-היום - ערבות המדינה - "מקט" בע"מ. (קורא מכתבו של שר האוצר).
נשמע דברי הסבר מפי מר חיים.

ע. מר-חיים: חברת "מקט" הנמצאת בעכו מייצרת ומייצאת מוצרי הלבשה מעור. ועדת הכספים אשרה ב-1971 מחן ערבות המדינה בשעור של 75% פרי פסו לאשראי בסך כולל של 500,000 ל"י. אנו מבקשים להאריך לשנה נוספת תוקף הערבות ולהקטינה לשעור של 60% מאשראי בסך כולל של 500,000 לירות הדרוש לחברה למימון עסקות ייצוא. המפעל מייצא 80 אחוז מהייצור ועובד על בסיס ייצוא של 2 מליון דולר, שהם 10 מליון לירות.

היו"ר י. קרגמן: אני מעמיד להצבעה אישור ערבות המדינה - "מקט" בע"מ.

ה צ ב ע ה

ערבות המדינה "מקט" בע"מ - אושרה

היו"ר י. קרגמן: הישיבה הבאה ביום א' בשעה 10.00.

ישיבה זו נעולה.